De strijd in het polderland,

DOOR

B. VAN SLOBBE,

Eerste Luitenant der Infanterie.

In de vergadering van Krijgswetenschap, op 21 December 1917 gehouden, heeft de Kapitein van den Generalen Staf Van Munnekrede in eene boeiende voordracht „De strijd in het polderland in verband met de ervaringen van den huidigen oorlog" behandeld en van dat onderwerp vooral in beschouwing genomen den strijd, dien ons veldleger en onze overige mobiele troepen c. q. in onze laaggelegen terreinen zullen moeten voeren.

Met zeer veel belangstelling las ik het gedrukte verslag.

Het ligt allerminst in mijne bedoeling critiek uit te oefenen. Maar, waar de Kapitein Van Munnekrede de hoop heeft uitgesproken, dat ook anderen bereid zullen zijn hunne krachten te wijden aan de oplossing van het moeielijke en voor ons zoo gewichtige vraagstuk der oorlogvoering in het polderland en waar door mij, naar aanleiding van genoemde voordracht, aanteekeningen zijn gemaakt, die misschien waarde kunnen hebben, daar dacht het mij nuttig, deze openbaar te maken.

De waarde van het polderterrein. Bij het aangeven van verschilpunten tusschen den vroegeren en den huidigen polderoorlog haalt de Kapitein v. M. de opvattingen aan, die omtrent de hoofdbeginselen van den strijd in het polderland bij het aanbreken van den wereldoorlog bestonden.

Deze opvattingen waren in het kort:

1°. De aanvaller heeft groote moeite de gegevens voor het opmaken van zijn aanvalsplan te verkrijgen.

2°. Hij heeft zeer groote moeite om bij daglicht onder krachtig vuur van den verdediger langs de accessen en door het tusschenterrein de vijandelijke stelling te naderen.

3°. Hij wordt door het doorsneden karakter van het terrein tot splitsing van de beschikbare krachten gedwongen met alle nadeelen daaraan verbonden.

De consequentie, waartoe deze opvattingen leidden, was, dat in het polderland de operatiën traag en bloedig zouden verloopen, over uitgestrekte fronten zou worden gestreden, zich eene sterke neiging tot omtrekken zou openbaren, nachtgevechten aan de orde zouden zijn.

De Kap. v. M. stelt de vraag, of deze voorstelling van zaken nog

juist is en, in plaats van het antwoord op die vraag door redeneering te willen vinden, raadpleegt hij de krijgsgeschiedenis.

Doch de strijd aan den IJser, welke strijd als voorbeeld is genomen, beantwoordt de gestelde vraag in anderen zin dan de Kap. v. M. het wenschte. De Kap. v. M. gevoelde dit zelf en was dus genoodzaakt, in plaats van de krijgsgeschiedenis de redeneering te doen spreken.

Ik zou echter uit den strijd aan den IJser sterk naar voren willen halen het feit, dat troepen, welke groote vermoeienissen hadden doorstaan en die het overblijfsel vormden van eene weermacht, welke na eene reeks van nederlagen gedwongen werd het grootste gedeelte van het land te ontruimen, dat zulke troepen in een polderterrein in staat waren, nadat zij slechts eenige dagen den tijd hadden om eene stelling in te richten, om eene groote overmacht geruimen tijd tegen te houden.

Nu is het wel waar, dat de Duitsche vliegdienst geen of geen groot deel aan den strijd heeft genomen en tengevolge daarvan de verkenning niet zoo doelmatig was, als deze kan zijn, maar hiertegenover staat, dat de stelling der Belgen, welke in hoofdzaak uit ééne lijn bestond, vrij spoedig werd vastgesteld.

De opstelling der Belgische artillerie en de troepenverplaatsingen aan Belgische zijde werden niet door vijandelijke vliegtuigen bespied, doch het is zeer de vraag of met behulp van vliegtuigen de opstelling dier artillerie voldoende zou zijn bepaald en of de troepenverplaatsingen zoo noodig niet gedurende de duisternis zouden hebben plaats gehad.

De strijd aan den IJser behoeft ons, zelfs, wanneer men de waarde der luchtverkenning en het tegenwoordig gebruik der artillerie in rekening brengt, ons vertrouwen in de sterkte van het polderterrein niet te ontnemen.

Ik wil echter niet de meening doen post vatten, dat door mij de waarde van de luchtverkenning, vooral in den polder, wordt ontkend. Maar men moet hare waarde niet overschatten. De tegenwoordige oorlog heeft toch geleerd, dat eene overmachtige artillerie, met behulp van vliegtuigen, weken, ja maanden noodig heeft, om eene stelling stormrijp te maken, zelfs, wanneer deze slechts uit eene lijn bestaat, tenminste als deze lijn wordt gevormd door eene wering van voldoende dikte.

Na de behandeling van den beginstrijd aan den IJser leidt de Kapitein v. M. uit ervaringen, elders opgedaan, eenige conclusiën af, o.a. deze, dat de moeilijkheden, die, in het bijzonder voor den aanvaller, aan het verkennen van den tegenstander in den polderoorlog werden toegeschreven, door de luchtvaart grootendeels wegvallen.

Zeker, door de luchtvaart is de verkenning vergemakkelijkt, maar al te eenvoudig moet men zich den toestand voor den aanvaller toch niet denken.

Wanneer de loopgraven van den verdediger zijn afgedekt, evenals de meerdere schijnloopgraven, welke men zal aanleggen, wanneer de

verdediger ook schijnschuilplaatsen maakt, wanneer hij tijd heeft gehad struikgewas aan te voeren, dan zal de juiste opstelling der infanterie en mitrailleurs toch niet kunnen worden vastgesteld, vóór deze het vuur hebben geopend, hetgeen over de geheele stelling niet zal plaats hebben vóór dat sterkere aanvallende troepen zich dichterbij bevinden.

Wanneer bovendien de verdediger beschikt over voldoende anti-luchtvaart-geschut en over eene sterke luchtvloot, dan geloof ik, dat per slot van rekening de verkenning vanuit de lucht niet zal meevallen.

Eene strook van verdediging kan men vaststellen, maar dit kan men buiten het polderterrein ook.

En dat men in terrein, waar ingraving onmogelijk is, toch wel zeer sterke stellingen kan hebben, bewijst de tegenwoordige strijd aan den IJser. Met behulp van opgeworpen grond en vooral met behulp van zandzakken, legt men zelfs naderingsloopgraven aan. Door middel van takken maskeert men het verkeer achter de stelling.

De 2e conclusie van den Kapitein v. M.: „De beteekenis van de omtrekking is door de luchtvaart zeer verminderd", doet de waarde van polderstellingen hooger aanslaan, immers dit is voor den verdediger voordeeliger dan voor den aanvaller.

Of het uitgesloten zal zijn in polderterrein de stelling te doen bestaan uit meer dan één lijn, meen ik te mogen betwijfelen. De waarde van eene polderstelling vermeerdert natuurlijk zeer, wanneer deze uit meerdere lijnen is samengesteld. Dit vraagstuk valt onder:

De keuze van polderstellingen en de inrichting er van. De 3e conclusie van den Kapitein v. M. luidt: „Het tegenwoordig gebruik en het vermogen van de artillerie, gepaard met de luchtverkenning, maakt het gebiedend noodzakelijk polderstellingen met veel meer zorg te kiezen en in te richten dan vroeger noodig was.

Deze gevolgtrekking is zeer juist, evenals de beschouwingen naar aanleiding er van.

In den polder kan men hoogst zelden eene loopgravencombinatie maken, zooals deze elders wordt aangelegd.

Men is meestal gedwongen als hoofdverdedigingslijn te nemen een der bestaande dijken en liefst een, die door zijn beloop enfileering mogelijk maakt en in de omgeving waarvan het terrein door de aanwezigheid van gebouwen en hout (rijen boomen, griënd) niet geheel onbedekt is.

Dan moet de stelling zoo mogelijk nog zóó worden gekozen, dat de aanvaller zich niet met zijne artillerie kan vastzetten in bedekt terrein. Hij moet worden gedwongen zijne batterijen in het open terrein te halen, waardoor hij dus in even ongunstige omstandigheden, ja meestal in ongunstiger omstandigheden, dan de verdediger komt, omdat hij dan zijne batterijen moet opstellen onder het vuur van de verdedigende artillerie.

Op de keuze der stelling, in verband met te stellen inundatiën, zal straks worden teruggekomen.

De Kapt. v. M. betoogt, dat men bij voldoenden tijd ook in den polder weringen kan maken, die aan eene beschieting door artillerie weerstand kunnen bieden. Hij verwijst naar de stellingen in laag terrein bij Riga en naar den spoordijk bij den IJser.

Deze spoordijk, dien men niet heeft gemaskeerd, heeft herhaaldelijk

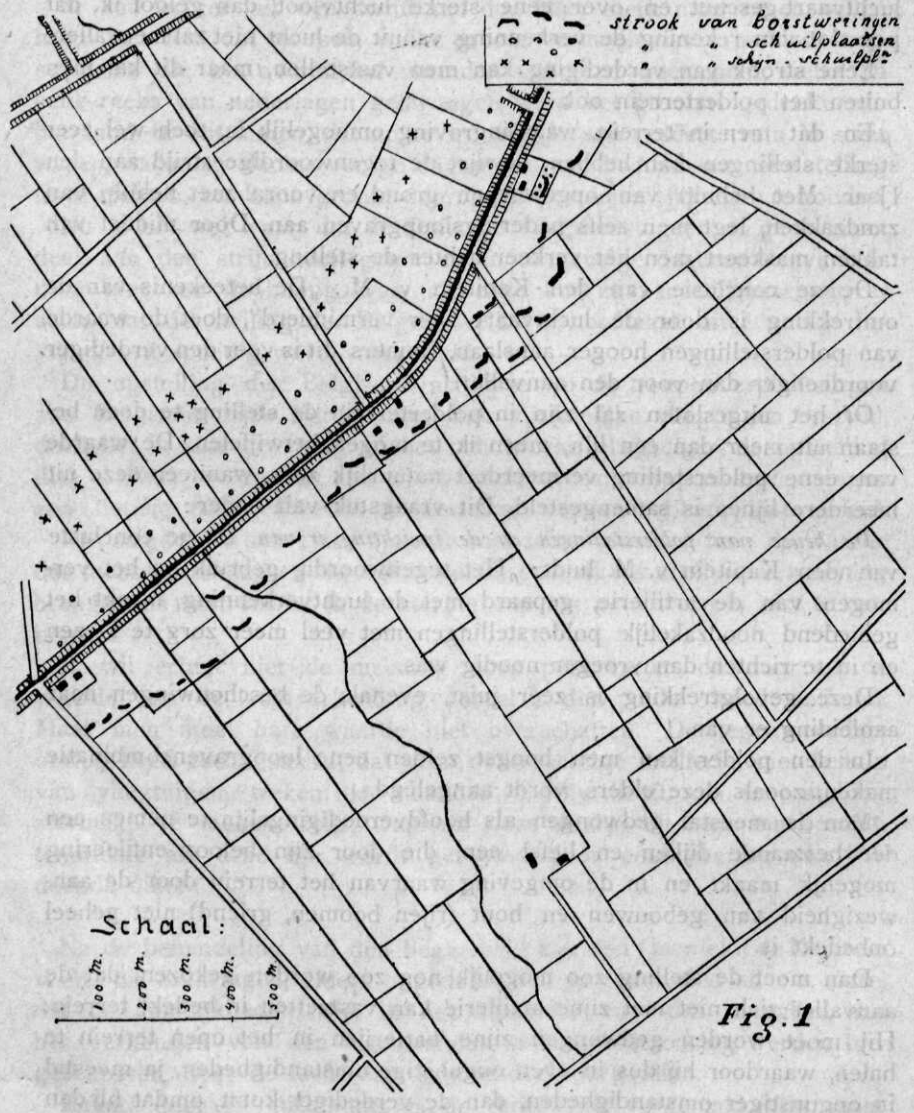

Fig. 1

veel te lijden gehad van het artillerievuur, maar telkens heeft men met behulp van zandzakken de schade kunnen herstellen.

Dijken van voldoende afmeting komen in onze polderterreinen veelvuldig voor. Zijn zij niet voldoende dik, dan is verzwaring mogelijk.

Men zal zich niet altijd behoeven te beperken tot ééne lijn. Maakt men de stelling dieper en legt men schijnstellingen aan, dan is de aanvallende artillerie gedwongen haar vuur te verdeelen.

Of dit mogelijk zal zijn, hangt van de omstandigheden af.

Geïnundeerd terrein, waar de inundatie niet kan worden afgetapt, of dras gezet terrein is buiten de accessen zóó moeielijk te betreden, dat, zelfs ééne lijn, welke veel van het vijandelijk vuur heeft geleden, sterk genoeg zal zijn.

Op meer of minder breede accessen en in polderterrein, dat wel doorsneden is met slooten, maar dat verder droog is, kan meermalen de stelling uit een stelsel van werken bestaan. In figuur 1 is een deel van eene polderstelling geteekend.

De dijk is in staat van verdediging gebracht, in den dijk zijn schuilplaatsen, zoo mogelijk granaatvrije, achter den dijk in den polder zijn scherfvrije schuilplaatsen opgebouwd. Zij zijn onregelmatig verspreid.

In hoofdzaak meer naar achter zijn schijnschuilplaatsen, die uitwendig niet verschillen van de echte, slechts zou men hen eenigszins beter zichtbaar kunnen doen zijn, zonder dat de opzettelijkheid van het verschil opvalt.

Ook de werkelijke schuilplaatsen zullen door de vijandelijke vliegers wel ontdekt worden. Zij zullen echter, door aanpassing aan de terreinkleur, bij voor de waarneming ongunstig weer aan de aandacht ontsnappen.

Op enkele punten worden de schijnschuilplaatsen wat dichter opeen aangebracht om vuur te trekken.

De schuilplaatsen worden zoo ingericht en zijn zoo ten opzichte van elkander geplaatst, dat zij ook als gevechtsdekking zijn te gebruiken, wanneer een gedeelte van den dijk in 's vijands handen valt. Is een groot deel van den dijk verloren gegaan, dan is langdurig standhouden in het terrein onmiddellijk er achter m. i. uitgesloten.

Vóór de stelling op den dijk zijn eenvoudige borstweringen voor infanterie en mitrailleurs. Deze zijn, zoolang de eventueele bezetting niet behoeft te vuren van boven afgedekt met luiken, desnoods met lappen.

Zandzakken zijn voor alle ophoogingen zeer gewenscht.

De lijn der voorste borstweringen is kronkelend, de afstand van deze lijn tot den dijk is dus niet constant. Zij zijn zoodanig gelegen, dat zij elkander flankeeren, en dat, wanneer er eene verloren gaat, de anderen onderling of met een deel van den dijk weer eene lijn vormen.

Zij maskeeren door hare geringe verheffing het vuur van af den dijk niet.

Een type is in figuur 2 geteekend.

De bezetting van de stelling bevindt zich in de granaatvrije schuilplaatsen. Wanneer de dijk zoodanig onder vuur is genomen, dat, trots herhaaldelijk herstel, in deze schuilplaatsen te veel verliezen worden geleden of indien de dijk niet zwaar genoeg is om granaatvrije schuilplaatsen te bevatten, kan in de scherfvrije schuilplaatsen dekking worden gezocht.

Het is dan noodig de doelen, welke worden geboden, over een zoo groot mogelijk oppervlak te verdeelen.

Ook de borstweringen vóór den dijk zijn als schuilplaats te gebruiken. Het kwam in den tegenwoordigen oorlog herhaaldelijk voor, dat de bezetting van eene loopgraaf, die onder zwaar vuur stond, de loopgraaf verliet om zich in granaattrechters er vóór neer te werpen. Overigens worden deze borstweringen slechts bij het aanbreken van de duisternis bezet, wanneer men een aanval kan verwachten De grond voor de

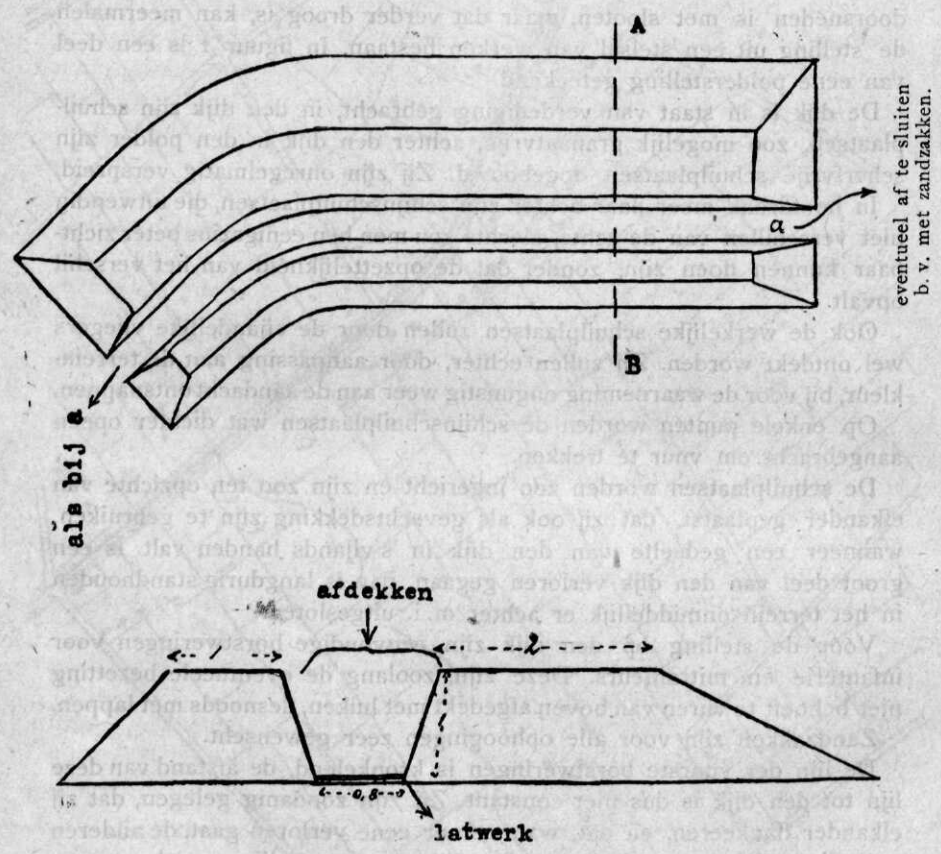

Fig. 2.

kleine borstweringen wordt verkregen uit eene voorgracht. Door het steken van meerdere putten wordt de tegenpartij op een dwaalspoor gebracht. De grond van deze schijnputten kan men tot verzwaring van de borstweringen gebruiken. Veel zorg moet worden besteed aan het stellen van moeielijkheden op het aanvalsterrein. Prikkeldraadversperringen zullen in den polder veel van het vijandelijk artillerievuur te lijden hebben. Men kan haar echter eene kronkelende strook doen door-

loopen, wat niet verboden wordt door den eisch, de hindernissen zeer dicht bij de stelling te houden.

Het verbreeden van slooten, het zacht maken van slootkanten, door ze b. v. om te ploegen of om te steken, het aanbrengen van draden aan de kanten der slooten, het plaatsen van friesche ruiters van kleine afmeting op den slootbodem, zoo deze hard is, zijn alle geschikte middelen, om een aanvaller het voorwaarts gaan in een voor den aanval geëigenden vorm onmogelijk te maken.

Overdag zendt de verdediger geen afdeelingen in het voorterrein, uitgezonderd misschien enkele patrouilles, die het terrein verkennen met het oog op den veiligheidsdienst bij nacht.

Gedurende de duisternis wordt zoo noodig nog gewerkt aan het aanbrengen van hindernissen vóór de stelling.

Sterke patrouilles of afdeelingen, ruim voorzien van handgranaten, gaan bij het aanbreken van de duisternis en gedurende mist het voorterrein in, tot eene lijn, die niet telkens dezelfde mag zijn.

Terreinvoorwerpen worden bezet.

Enkele manschappen kunnen, zoo noodig, met het verdwijnende daglicht vooruitgaan om de lijn uit te zetten of aan de afdeelingen worden manschappen meegegeven, die het terrein door en door kennen.

De patrouilles of afdeelingen kunnen door lichtsignalen verband opnemen met de stelling. Zij houden verkennende afdeelingen van den vijand tegen en gaan bij overmacht terug op eenige te voren aangegeven punten der stelling. Zij maken bij het teruggaan gebruik van opneembare overgangen of (en) van polsstokken. Deze terugtochtswegen kunnen worden aangegeven door achter te laten manschappen.

De afdeelingen zullen een voldoenden voorsprong op den vijand kunnen verkrijgen, door hunne bekendheid met de overgangen bij de hindernissen.

Enkele uitgelezen manschappen blijven bij het teruggaan der vooruitgeschoven afdeelingen in het terrein achter om door middel van lichtsignalen aan te geven, over welk front en in welke sterkte de vijand oprukt. De sterkte zal natuurlijk niet nauwkeurig kunnen worden bepaald, maar men zal al zeer gebaat zijn, indien men weet, of de naderende vijand eene al of niet ernstige bedreiging vormt.

Door de artillerie van den aanvaller zal ongetwijfeld het terrein, waarop graafwerk is verricht, geducht onder vuur zijn genomen en tengevolge hiervan in een ontredderden staat verkeeren. Maar ook op de fronten in hooge terreinen kennen de partijen elkanders stellingen, wat de diepte betreft, vrij nauwkeurig en toch is de artillerie niet in staat zulk eene stelling geheel onverdedigbaar te maken, mits de doelen zoo klein zijn en zoo verspreid liggen, dat eene vrij diepe terreinstrook onder vuur moet worden genomen.

Vooral gedurende nachten, dat het artillerievuur van den aanvaller minder hevig is, zal men zooveel mogelijk schade herstellen.

Het terrein, waar de borstweringen vóór den dijk liggen, zal door de granaten in een veld van modderpoelen worden misvormd.

De verdediger heeft echter deze opstellingen gewoonlijk niet bezet. Is bezetting noodig, dan zullen er in dit terrein voldoende stukken van de opgeworpen borstweringen of nieuw gevormde brokken boven den modder uitsteken om dekking te geven aan infanterie en geweermitrailleurs tegenover een aanvaller, die zich in den open polder bevindt.

Eene polderstelling zal niet blootstaan aan vernieling door mijnwerk en aan eene beschieting met mijnwerpers en dergelijk oorlogstuig voor de kleine afstanden.

Voor tanks behoeft de verdediger niet bevreesd te zijn. Zou een aanvaller deze machines op de accessen bezigen, dan nog zou geconcentreerd artillerievuur er spoedig mede afrekenen.

Dan nog heeft eene polderstelling het voordeel, dat de aanvaller geen gespoten stikgassen, geen vloeibaar vuur en gewoonlijk geen rookmaskeering kan toepassen, terwijl het gebruik dezer hulpmiddelen dikwijls wel onder het bereik van den verdediger ligt.

Voor den aanvaller toch is het ondoenlijk het benoodigde materiaal door den open polder mede naar voren te nemen, tenzij zijne artillerie zoo krachtig is, dat de verdediger totaal is verlamd, in welk geval de aanvaller echter ook zonder lapmiddelen de stelling in zijn bezit kan nemen.

De verdediger zal door het plaatsen van mitrailleurs in kleine booten, welke gecamoufleerd in de breedere slooten dan hier dan daar eene opstelling kiezen, zijne krachten nog over grootere diepte verspreiden, dan boven reeds werd aangegeven. De verdediger zal, wanneer hij over voldoende materiaal beschikt en de aanvallende infanterie nog vrij ver van de stelling is verwijderd, op tijdstippen die gunstig zijn voor waarneming uit de lucht, deze door rookmaskeering kunnen tegengaan.

Kunnen de voorste borstweringen, welke zoo mogelijk werden gesteund door vuur met mitrailleurs en granaatgeweren van af den dijk, het niet meer houden, dan zal de bezetting wel verloren zijn. Een teruggaan op den dijk, gebruik makend van de overgangen, die over de sterke hindernis (liefst breede, diepe sloot), welke den dijk beschermd, aanwezig zijn, zal, wanneer de tegenpartij dichtbij is, niet mogelijk zijn.

Bij het eventueel moeten teruggaan op eene tweede stelling kan de verdediger er op rekenen, dat de artillerie van den aanvaller niet snel van opstelling zal kunnen veranderen, dat de verdedigende artillerie de verlaten stelling gemakkelijk onder vuur kan nemen en zoo dus de infanterie en mitrailleurs van den aanvaller kan beheerschen, dat de vroeger besproken scherfvrije schuilplaatsen achter den dijk, bezet door scherpschutters en mitrailleurs een scherm kunnen vormen, dat van uit flankeerende opstellingen een krachtigen steun kan worden geboden en dat men door middel van rookmaskeeringen, onverschillig hoe de

wind waait, de waarneming, behalve die uit de lucht, zal kunnen verhinderen.

De vijandelijke vliegtuigen echter zijn voor eenen terugtrekkenden verdediger zeer gevaarlijk. De terugtocht moet geschieden in eene formatie, waardoor de doelen over het terrein worden verspreid.

Het terrein achter de stelling is trouwens bij voldoenden tijd, en deze wordt ook gedurende den strijd verkregen, gemaskeerd. Overgangen zijn aangebracht in het terrein tusschen de 1e en 2e stelling, misschien zijn er zelfs naderingsloopgraven, hoewel de waarde daarvan voor een terugtrekken in den polder m. i. niet groot zal zijn.

Afsluitingsvuur. Waar het afsluitingsvuur van den verdediger moet terecht komen, zal m. i. afhangen van den toestand bij den verdediger.

Doet de aanvaller een greep naar de stelling, voordat de kracht er van aanzienlijk heeft geleden, dan is het voor een verdediger, die het met den aanvaller wil of moet uitvechten, wellicht zaak dit afsluitingsvuur niet zoo dicht mogelijk vóór de stelling te brengen.

Het kan dan aanbeveling verdienen, de voorste aanvalstroepen af te sluiten van eventueele versterkingen om er mede af te rekenen.

In ieder geval moet het afsluitingsvuur onmiddellijk vóór de stelling kunnen worden afgegeven, wat in hoofdzaak van uit flankeerende opstellingen zal moeten geschieden.

De wijze van vooruitgaan in den polder. De Kap. v. M. is niet erg te spreken over de oefeningen in het terreinwinnen in den polder volgens de methode Sabron.

Hij acht deze slechts mogelijk, indien de aanvaller een zoodanig artilleristisch overwicht bezit, dat de verdediger geen schot meer kan lossen.

Dit nu meen ik te mogen betwijfelen. Op de terreinen, te doorschrijden tot de aanvaller zijn uitgangsstelling heeft bereikt, zal deze op een systematisch vooruitgaan in ijle liniën zijn aangewezen.

En wat kan men verwachten van een voorwaarts gaan bij duisternis om de stelling dichter te naderen, indien de troep niet duchtig is geoefend in het bewaren van orde en verband.

Van het te voren aanbrengen van eenige overgangsmiddelen stel ik mij niet veel voor. De vooruitgeschoven afdeelingen van den verdediger zullen zich hiertegen verzetten en bovendien over enkele overgangen kan men niet eene groote afdeeling persen, zonder gevaar te loopen artillerievuur te ontvangen, dat geleid wordt door lichtsignalen of geholpen door zoeklichten of lichtkogels.

Maakt men, aannemende dat het mogelijk is, vooraf vele overgangen, dan moet men toch een systeem van overtrekken hebben.

Meestal echter zal men de overgangen moeten meevoeren.

In ieder geval lijkt mij de methode Sabron zeer bruikbaar.

Dat men overdag moet beoefenen, wat men bij duisternis wil toepassen, spreekt vanzelf.

De aanval op versterkte stellingen. Bij het bespreken van dien aanval

neemt de Kap. v. M. aan, dat de aanvaller ergens, b. v. op gemiddeld 1 K.M. van de vijandelijke stelling geschikte punten vindt om zich in het terrein te nestelen. Van deze punten zullen de verdere bewegingen van den aanvaller moeten uitgaan.

Aan het vooruitschuiven van infanterie in gedekte stellingen tot een afstand, waarop de stormaanval kan geschieden, gelooft de Kap. v. M. niet.

Gedurende de nachten moeten sterke afdeelingen van den aanvaller de afdeelingen van den verdediger, welke zich in het voorterrein bevinden, terugdringen om het terrein te kunnen verkennen, opmarschwegen aan te duiden, overgangen te maken, enz.

Maar een actieve verdediger kan toch ook sterke afdeelingen vooruitschuiven en deze zullen nu hier, dan daar het verrichte ongedaan maken of misleidingswerk verrichten. Dat de afdeelingen van den aanvaller gedurende één nacht vanaf de eigen opstelling zullen kunnen doordringen tot de vijandelijke stelling, om daar den toestand op te nemen, vernielingen te verrichten, enz. zal wel zelden voorkomen.

Volgens den Kap. v. M. zal het brengen van de troepen naar de punten, waar de stormgolven moeten worden gereed gesteld, gedurende de duisternis geschieden, opdat men bij het aanbreken van den dag tot den storm kan overgaan.

Laten wij aannemen, dat het den aanvaller gelukken zal tot op eenige honderden Meters van de stelling te komen. Hij moet nu door zeer lastig terrein tegen den verdediger in. De slooten, welke hij op zijn weg vindt, moeten worden doorwaad.

Nu geloof ik wel, dat er slooten zijn, die men kan doorwaden, maar in ons polderland hebben de meeste slooten een bodem, waarin de voeten wegzakken in den modder, die een prooi stevig vast wil houden.

Zijn de slooten nu nog vrij diep, zijn er eenvoudige hindernissen in aangebracht, zijn de kanten modderig gemaakt, dan, geloof ik, dat het élan van den aanvaller niet groot zal zijn.

Dan zal hij geruimen tijd moeten ploeteren onder het vuur, dat de verdediger met alle wapens op hem kan brengen, dan zal de aanval eene goede kans loopen te mislukken, trots meegevoerde mitrailleurs en granaatgeweren.

Maar zal er dan van den aanvaller nog iets terechtkomen?

Kan hij niet voorwaarts, dan heeft hij de keus tusschen onbeschermd ter plaatse blijven onder het vuur van den verdediger, zich nestelen in de natte slooten, waarvan de kanten zijn vernield en teruggaan over de ontelbare slooten, steeds onder vuur, bijna 1000 Meter ver.

Aan zulk eenen aanval kan ik niet gelooven, tenzij de aanvaller met den verdediger kan doen wat hij verkiest.

M. i. moet de aanvaller zoo dicht mogelijk bij den verdediger eene uitgangsstelling hebben. Van deze stelling uit moet gedurende de duisternis vóór de verdedigende stelling worden verkend, moeten dammen worden gemaakt in de slooten, die nog tusschen de partijen zijn,

moet de storm worden gewaagd; op deze stelling moet de aanvaller kunnen teruggaan, wanneer hij wordt afgewezen.

Deze stelling zal geen rechte, aaneengesloten lijn vormen.

Men zal er trouwens vanzelf toe komen om ook overdag in den polder troepen te laten. Men zal het werk, door de vooruitgeschoven afdeelingen verricht, willen beschermen en waar deze werkzaamheden steeds dichter bij den verdediger zijn geschied, daar zal de aanvaller zijne troepen steeds vooruitschuiven.

Ik meen, dat vóór de Belgische stelling in de inundatie de droge plekken bezet worden door een der partijen, zoo de bezetting in verbinding kan blijven met de eigen partij. De aanvaller doet het, om dichter bij de vijandelijke stelling te komen; de verdediger om den aanvaller dit voordeel niet te geven.

De aanvaller zal gedurende de duisternis terrein naar voren moeten winnen, daar door middel van graafwerk en vooral door middel van zandzakken dekkingen moeten opwerpen, die hij wellicht de eerste dagen niet bezet, doch die ten slotte eene soort parallel zullen vormen.

Zoo zal hij naar voren moeten werken, de parallellen steeds op geringer afstand vooruitschuivend.

De dekkingen behoeven niet aaneengesloten te zijn en zullen ook niet altijd in één lijn liggen; het terrein zal van grooten invloed zijn.

De aanvaller zal verliezen lijden, maar zonder groote verliezen is een aanval in polderterrein niet mogelijk, tenzij men, zooals reeds werd gezegd, de vijandelijke stelling heeft verlamd.

Doordat de aanvaller zijne troepen over meerdere lijnen kan verdeelen en doordat zijne artillerie wel krachtiger zal zijn dan die van den verdediger, schijnt mij een dergelijk terreinwinnen niet onmogelijk. Het zal tijd kosten, maar ook buiten het polderterrein is een aanval op eene versterkte stelling niet van korten duur.

De aanvaller zal de stormstelling op vrij grooten afstand van den verdediger moeten houden.

Van uit zulk eene voorste stelling is eene verkenning en voorbereiding voor den storm wel te verrichten.

Eene overmachtige artillerie zal noodzakelijk zijn, om vooral het vijandelijk geschut in bedwang te houden.

Laat ik op den voorgrond stellen, dat de door mij aangegeven methode niet onfeilbaar tot resultaten zal voeren. Ik kan echter niet veel voelen voor de wijze, waarop de Kap. v. M. den aanval wil doen geschieden. De methode om de troepen langzamerhand vooruit te schuiven kan beproefd worden, de mogelijkheid blijkt voor elk geval. De methode van Kap. v. M. kan, neen zal in de meeste gevallen, tot een débacle leiden.

Hoe het ook zij, welken aanval men ook denkt toe te passen, de bezwaren er aan verbonden, zijn niet gering.

Het wil mij voorkomen, dat uit de beschouwingen over den strijd in het polderland wel de gevolgtrekking kan worden gemaakt, dat een verdediger van het terrein nog steeds veel meer voordeel zal hebben

dan de aanvaller en dat wij dus nog altijd mogen rekenen op den steun, dien ons terrein kan geven.

Inundatiën. Gebruik makend van de gelegenheid, die ik nu heb om enkele gemaakte aanteekeningen openbaar te maken, doe ik hier eenige beschouwingen over inundatiën volgen.

In de vergadering van Krijgswetenschap van 26 October 1917 kwam ter sprake de mogelijkheid, dat de aanvaller de inundatiekeeringen zoodanig zou vernielen, dat eene gestelde inundatie zich zou keeren tegen den verdediger.

Natuurlijk moet men trachten bij het kiezen van eene stelling de punten, van waaruit het terrein kan worden geïnundeerd, in handen te houden. Heeft men deze niet in bezit, dan tapt de aanvaller desgewenscht de inundatie af, al zal daardoor het terrein nog niet zoo spoedig begaanbaar worden.

Dan nog is het gewenscht eene stelling zoo te kiezen, dat het terrein achter de kade, die de aanvaller zal bezetten, lager is dan het geïnundeerde land en tevens zoo mogelijk lager dan het terrein achter de eigen stelling.

Hierdoor is het mogelijk om, zoo de aanvaller de beschikking heeft over de inundatiemiddelen of indien men de inundatie niet voldoende snel kan aftappen en er gevaar dreigt voor het doorschieten van de kade aan eigen zijde, door het vernielen der kade aan 's vijands zijde het gevaar af te wenden.

Heeft men eene stelling gekozen, terwijl men al of niet rekening heeft kunnen houden met bovengenoemde eischen, dan zal zich een der volgende gevallen voordoen:

A. Men kan de inundatiemiddelen in eigen hand houden.

1. De inundatie verloopt naar eigen zijde tegen hoog terrein.

De inundatie kan worden gesteld.

2. De inundatie grenst aan eigen zijde tegen kaden, maar de aanvaller kan de inundatiewering aan de zijde van den verdediger niet afdoende vernielen.

De inundatie kan worden gesteld.

3. De inundatie wordt aan eigen zijde door kaden begrensd. De aanvaller kan de kade doorschieten, maar de verdediger kan de inundatie snel aftappen of het water in kommen van kleine afmeting opvangen.

De inundatie kan worden gesteld.

Ik verwijs hier naar het middel door Kap. S c h a r r o o in zijne voordracht van 26 October 1917 in Krijgswetenschap aangegeven (fig. 15 van het verslag der vergadering).

4. Hetzelfde geval als onder 3 doet zich voor, de verdediger kan de inundatie echter niet snel aftappen en ook niet het water opvangen, maar het terrein achter de kade in het bezit van den aanvaller is lager dan dat achter de kade bij den verdediger.

De inundatie kan worden gesteld, mits men er op kan rekenen, de kade bij den aanvaller zoo noodig door vuur te vernielen.

5. De aanvaller kan de kade aan de zijde van den verdediger vernielen en daardoor het inundatiewater ten laste van den verdediger doen komen, zonder dat deze tegenmaatregelen kan nemen.

Het terrein wordt slechts dras gezet of niet geïnundeerd.

B. De inundatiemiddelen komen in handen van den aanvaller.

Men moet eene stelling, waarbij de aanvaller, door het stellen van eene gedeeltelijke inundatie en het daarna doorschieten der kaden aan de zijde van den verdediger, het terrein achter de stelling onder water kan zetten, zonder dat de verdediger middelen tot tegenweer heeft, als eene zeer zwakke stelling beschouwen.